

K R O N I E K

HET EVANGELIE ALS ZONDAGSEVANGELIE

Als Michel van der Plas het met me eens is, omdat ik eigenlijk weinig meer zou hebben gedaan dan onderstrepen wat hij schreef of bedoelde te schrijven, dan komen we met wat hij er thans tussen haakjes aan toevoegt, tot een geheel eigenaardige conclusie of situatie: *gelovigen*, die weigeren het woord Gods [waarin ze geloven] te lezen, en *priesters*, die er niet over kunnen spréken, — tenzij op die door mij uitvoerig omschreven weinigzeggende wijze waartoe de enkel-ontvangende [en dus niet reproducerende] mens is gedoemd.

Wat hier nu verder van zij, in verband met dit laatste, deze vrijwel onvermijdelijke onmacht [waarin vanzelfsprekend ook het preken over Evangelieteksten deelt], wees ik op de wenselijkheid van het lezen van het evangelie door de gelovigen-zelf. In het Evangelie toch is het woord Gods nog in zijn meest pure gedaante onder ons aanwezig. Het is Christus-zelf die daarin — nog altijd — tot ons spreekt; het is Christus-zelf naar wie wij nog, iedere dag en elk ogenblik, kunnen luisteren. Dit feit schijnt mij niet alleen oneindig belangrijker dan het spreken óver Christus van welke mens of priester ook, maar ten overstaan daarvan achtte ik het in gebreke blijven van de priesters [zoals we dat omschreven] niet zulk een zwaarwegend, ernstig of tragisch feit. Het noopte enkel, of nogmaals, tot een terugkeren naar wat zo vanzelfsprekend het grote feit, de essentiële bezigheid van iedere gelovige zou moeten zijn: het lezen en overwegen van Christus' woord in de nog pure gedaante van het Evangelie. Het woord Gods, door mensen weergegeven, moge dan weinigzeggend zijn, in het Evangelie bestaat het nog in zijn ongerepte samenhangen, in zijn zuiverste verstaan en zuiverste interpretatie. De noodzaak om tot dat Woord terug te keren, scheen mij het grote lichtpunt in die schijnbaar trieste situatie welke voor Michel van der Plas en mij zo 'natuurlijk' was.

Michel van der Plas echter kapt met zijn tussen haakjes geplaatste zin dit perspectief af. Hij vindt het lezen van het Evangelie wel een waardig ideaal, doch meent dat het aansporen ertoe in zijn resultaten 'niet denderend' zou zijn. Als dat zo is, en zo moet blijven, kunnen we, dunkt me, wel inpakken. Waarom, als zelfs Christus' meest authentieke, meest eigen woord, anders gezegd: als zelfs datgene wat het eigenlijke voorwerp, de eigenlijke inhoud van onze geloofs-belijdenis en van ons geloofs-leven is, niet meer onze belangstelling heeft, niet eens meer onze belangstelling, waarom spelen we dan nog de volgelings

van Christus. Hoe beschamend is die tussen haakjes geplaatste opmerking voor ons als gelovigen als we bedenken welke centrale en primaire betekenis Christus' woord voor onze protestantse broeders heeft, en terecht heeft! Maar afgezien daarvan, het is een misverstand te menen, dat dit in de grond niet slechts beschamende, maar eigenlijk volmaakt absurde gemis aan levende belangstelling allereerst aan de gelovigen moet worden geweten. Zij zijn niet — nooit — tot die belangstelling of liefde opgevoed. Zij zijn opgevoed tot de omweg: het kennismaken van Gods woord exclusief via de priester [en een omweg, zij 't dan een aanmerkelijk schonere en veiligere, blijft eveneens de liturgie].

Als wij echter verplicht zijn te constateren dat die omweg — i.c. het preken — een weg is die gedoemd is te falen, een falen op te leveren dat in de natuur der dingen ligt gelijk ik opmerkte en Michel van der Plas onderschreef, dan heeft het dunkt me, zin, ons erop te bezinnen op welke wijze de gelovigen hergeven moeten worden aan het meest waardevolle, rechtstreeks door Christus zelf gegeven onderricht. We kunnen dan niet volstaan met op te merken dat het resultaat van dergelijke pogingen vrijwel nihil zal zijn. En met het Evangelie als 'zondagsevangelie', en dit opnieuw weer *exclusief via* de priester tot ons gebracht, en gebracht in de gedaante van een preek, bevinden we ons opnieuw op de vroegere omweg. Die terugkeer van de gelovigen naar het Evangelie is om zovele andere redenen nog noodzakelijk gebleken. Het heden ten dage door velen pijnlijk ervaren gemis aan een waarachtige leken-spiritualiteit vindt mede zijn oorzaak hierin dat het Evangelie vrijwel nooit anders dan via de priester, d.i. in de termen en via het volmaaktheidsideaal van de priester- of klooster-spiritualiteit tot ons kwam. Een der rampzalige gevolgen daarvan is [geweest] de minachting voor het lichaam als lichaam, de uitholling van wat in zuiver natuurlijke zin zijn schoonheid en glorie is. En dat laatste is weer één der oorzaken dat, nu het lichaam heroverd wordt, het door de menigte zonder een spoor van eerbied in bezit genomen wordt.

In weet wel dat aan de zo geheel andere houding die katholieken en protestanten ten aanzien van het onderricht door Gods Woord aannemen, een diep verschillende visie op het mysterie der Kerk ten grondslag ligt, maar de vraag die zich thans voordoet is of de visie der katholieken niet een geheel andere praktijk toelaat dan die welke wij tot dusver als de enig juiste conclusie van die visie beschouwden.

Tot slot. Het staat voor mij buiten discussie dat v. d. E., toen hij sprak over onderwerpen 'die honderd jaar geleden hun actualiteit al verloren hadden, niet de waarheden van het Evangelie bedoelde. Ik weiger dat te veronderstellen. Met dat te veronderstellen laat Michel van der Plas Van den Eerenbeemt eigenlijk zeggen, dat Christus-zelf voorbij is; v. d. E. heeft hier hoogstens kunnen bedoelen, dat *de manier waarop* het Evangelie steeds weer

wordt behandeld en geïnterpreteerd, tot een reeds lang achterhaald verleden behoort, anders gezegd: tot de bekende kanselpathetiek. Maar dat is dan vrijwel hetzelfde als ik betoogde en waarmee Michel van der Plas, wiens woorden ik onderstreepte, instemde.

Henri Bruning

NOG EVEN IETS OVER DE ZONDAGSPREEK

Toen ik in de februari-aflevering van 'Roeping' Michel van der Plas' reactie op mijn artikel in 'Plein '57' betreffende de kerkgang las, zag ik, dat hij er tot mijn grote spijt geen letter van begrepen had. Eerst was ik van plan hem dat te schrijven en hem uiteen te zetten wat ik nu eigenlijk wel bedoelde, maar later dacht ik: 'Ach, laat maar lopen' en die gemakzucht is er wellicht de oorzaak van, dat Michel v. d. Plas' zich in het mei-nummer nog eens met hetzelfde, bij hem ontstane, misverstand bezighoudt en dat Henri Bruning mij in dat nummer te hulp komt.

Over het artikel van Henri Bruning kan ik kort zijn; daar ben ik het volkomen mee eens. Hij zegt daarin uitgebreid en nauwkeurig hetgeen ik in enkele regels en misschien wat gebrekkig in 'Plein '57' probeerde te formuleren.

Het artikel in 'Plein '57' is geschreven naar aanleiding van een uitnodiging, die de redactie naar verschillende lezers stuurde, om eens hun mening te zeggen over de kerkgang. Daar ik zeer zelden naar de kerk ga, heb ik geprobeerd de reden van dat gedrag zo eerlijk mogelijk toe te lichten. De voornaamste reden was, dat een Mis mij weinig of niets zegt en ik bij andere gelegenheden meer gesticht wordt. Eén van de oorzaken, die maken, dat ik weinig of geen belangstelling voor een Mis kan hebben, is de preek. Wetend, dat ik hierbij wellicht op al of niet eerwaarde tenen zou trappen heb ik echter gezegd, dat ik mij ervan bewust was, niet te mogen generaliseren. Michel v. d. Plas heeft daar maar luchtig overheen gelezen en zegt in zijn reactie op Henri Bruning, dat 'het oneerlijk is de predikanten te blijven voorstellen als 'mensen die zelf niet geloven' wat ze zeggen'. In werkelijkheid heb ik geschreven, dat ik 'mij niet aan de indruk kon onttrekken, dat sommige predikanten zelf niet geloven wat ze zeggen' [of woorden van dezelfde inhoud. Het betreffende nummer van 'Plein '57' heb ik uitgeleend en nog steeds niet teruggekregen] Michel v. d. Plas zal toch moeten toegeven, dat dit heel anders klinkt en dat hij het zelf is, die aan het generaliseren slaat.

En nu zijn voornaamste bezwaar. Inderdaad heb ik geschreven: 'Bij de meeste preken weet je tevoren wat er zal worden verteld over onderwerpen, die honderd jaar geleden hun aktualiteit hadden verloren en die geen mens meer interesseren'. En daar blijf ik bij. Maar mijn beste Michel v. d. Plas, dat slaat